

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7So/53/2015
Identifikačné číslo spisu:	5014201382
Dátum vydania rozhodnutia:	28.06.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:5014201382.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD a JUDr. Ľubici Filovej, v právnej veci navrhovateľa: G. D., C.. XXXX/XX, A., zastúpený advokátkou JUDr. Michaelou Pagáčikovou, so sídlom Radlinského 1710, Dolný Kubín, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Bratislava, Ul. 29. augusta č. 8, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne zo dňa 21. novembra 2014 č. XXX XXX XXXX X, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 9. marca 2015 č. k. 24Sd/332/2014-34, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 9. marca 2015 č. k. 24Sd/332/2014-34 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Žiline napadnutým rozsudkom zo dňa 9. marca 2015 č. k. 24Sd/332/2014-34 potvrdil rozhodnutie odporkyne zo dňa 21. novembra 2014 č. XXX XXX XXXX X, ktorým zamietla žiadosť navrhovateľa o zvýšenie starobného dôchodku podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.") a podľa § 112 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení").

Súd prvého stupňa mal preukázané, že navrhovateľ bol od 1. januára 2003 poberateľom výsluhového dôchodku podľa § 38 v spojení s § 128 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 328/2002 Zb."). Keďže navrhovateľ ku dňu 22. október 2002 splnil podmienky nároku na starobný dôchodok a prídavok k starobnému dôchodku, bolo povinnosťou útvaru sociálneho zabezpečenia GR ZVJS Bratislava použiť pre porovnanie sumy starobného dôchodku a prídavku k tomuto dôchodku V. časť zákona č. 100/1988 Zb. Suma výsluhového dôchodku vypočítaná podľa § 38 zákona č. 328/2002 Z. z. bola vyššia, preto bol navrhovateľovi priznaný výsluhový dôchodok v tejto výške. Pre určenie

sumy výsluhového dôchodku bola zhodnotená doba výkonu základnej vojenskej služby od 1. septembra 1965 do 31. augusta 1967 v I. kategórii funkcií, doba služobného pomeru od 15. septembra 1973 do 31. januára 1974 v I. kategórii funkcií, od 1. februára 1974 do 29. februára 1976 v II. kategórii funkcií, od 1. marca 1976 do 31. decembra 1999 v I. kategórii funkcií a od 1. februára 2000 do 31. decembra 2002 v III. pracovnej kategórii v počte 31 rokov a 108 dní, maximum 30 rokov.

Žiadosťou zo dňa 8. augusta 2013 navrhovateľ požiadal o priznanie starobného dôchodku, ktorý žiadal priznať od 8. augusta 2010. Právoplatným rozhodnutím odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 14. februára 2014 bol navrhovateľovi priznaný od 8. augusta 2010 starobný dôchodok v sume 92,60 eur mesačne podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb., § 259 ods. 1, § 293k, § 293l ods. 1 a § 82 zákona o sociálnom poistení.

Na základe vykonaného dokazovania súd prvého stupňa konštatoval, že navrhovateľ nemôže spravodlivo požadovať, aby mu bola vyplácaná suma starobného dôchodku, priznaného vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia aj za doby, ktoré mal hodnotené aj v osobitnom systéme pre nárok na výšku výsluhového dôchodku, ktorý má od dovŕšenia dôchodkového veku charakter dávky v starobe z osobitného systému sociálneho zabezpečenia, a to bez ohľadu na to, že osobitný systém pojem „starobného dôchodku“ neobsahuje. Postup odporkyne preto nemožno považovať za diskriminujúci a v rozpore s čl. 12 a s čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky, v zmysle ktorého majú občania právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe. Postup odporkyne preto považoval za zákonný a námietky navrhovateľa týkajúce sa krátenia starobného dôchodku za neopodstatnené.

O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že neúspešnému navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ odvolanie žiadajúce rozsudok krajského súdu zmeniť a rozhodnutie žalovanej v celom rozsahu zrušiť a vec jej vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie. Namietal, že rozsudok krajského súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Uviedol, že podmienky pre priznanie starobného dôchodku splnil dovŕšením 55 rokov veku dňa 22. októbra 2002, kedy už bol poberateľom výsluhového dôchodku. Rozhodujúcim kritériom na určenie výšky výsluhového dôchodku je doba výkonu služby, v danom prípade v ozbrojených zboroch. Pre vznik nároku na starobný dôchodok je rozhodujúcim kritériom trvanie doby prispievania poistného do systému verejného zabezpečenia. Navrhovateľ počas celej doby výkonu služby v ozbrojených zboroch plnil súbežne podmienky do jedného i druhého systému - teda splnil podmienky v systéme všeobecného sociálneho zabezpečenia v zmysle zákona o sociálnom poistení, ako aj v systéme osobitného sociálneho zabezpečenia. Zavedením výsluhového dôchodku pre príslušníkov ozbrojených síl resp. ozbrojených zborov bol záujem zákonodarcu zvýšiť sociálne a hmotné zabezpečenie príslušníkov ozbrojených síl a ozbrojených zborov. Z uvedeného dôvodu tak argumentácia odporkyne, v zmysle ktorej výsluhový dôchodok by mal „nahrádzať“ dôchodok starobný, s poukazom na zákon č. 222/2003 Z. z. neobstoí. V uvedenej súvislosti poukázal na dikciu ust. § 274 zákona o sociálnom poistení. S výpočtom výšky starobného dôchodku je poškodený. Nesúhlasil s ním a považoval ho za nezákonný a nesprávny. Tento postup odporkyne bol prekonaný v zmysle judikatúry Najvyššieho súdu SR vychádzajúcej z predpokladu, že pri určení výšky starobného dôchodku nie je potrebné zohľadniť vymeriavacie základy za celé obdobie služby klienta v ozbrojených zboroch s poukazom na to, že toto obdobie služby v ozbrojených zboroch bolo zhodnotené pri výpočte sumy výsluhového dôchodku. V tejto súvislosti poukázal na právny názor Najvyššieho súdu SR vyjadrený vo viacerých rozhodnutiach sp. zn. 7So/138/2011 a sp. zn. 9So/138/2011. V ďalšom poukázal na tzv. „inú vadu“ rozhodnutia, ktorá podľa jeho názoru spočíva v neúplnom a nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia. V napadnutom rozhodnutí absentuje dostatočne vyčerpávajúce a presvedčivé odôvodnenie, v ktorom by súd podrobne vysvetlil svoje úvahy, ktorými sa spravoval a na základe ktorých vyhodnotil skutkový a právny stav. Právna zástupkyňa navrhovateľa si uplatnila náhradu trov súdneho a trov právneho zastúpenia, ktoré písomne vyčísliła.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu dôvody namietané v odvolaní nepovažovala za opodstatnené. Zdôraznila, že navrhovateľ v odvolaní podanom proti rozsudku krajského súdu uvádza rovnaké

námietky, ako v opravnom prostriedku. Konštatovala, že navrhovateľ splnil podmienky nároku na dávku v starobe v dvoch oddelených systémoch dôchodkového zabezpečenia (poistenia). Pre výšku starobného dôchodku zo všeobecného systému mu boli hodnotené aj doby zamestnania, ktoré boli súčasne hodnotené aj pre nárok a výšku výsluhového dôchodku v systéme sociálneho zabezpečenia policajtov. Pretože navrhovateľ je poberateľom dávky z osobitného systému sociálneho zabezpečenia od 1. januára 2003, nárok na starobný dôchodok a jeho výšku bol posúdený v súlade s platnými právnymi predpismi a tiež v súlade s ustálenou súdnou praxou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Predmetom konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o zvýšenie starobného dôchodku podľa zákona o sociálnom poistení.

V prejednávanej veci nie je medzi účastníkmi konania sporné, že navrhovateľovi bol rozhodnutím GR ZVJS-12850/120-2003 zo dňa 17. januára 2003 priznaný od 1. januára 2003 výsluhový dôchodok podľa § 38 v spojení s § 128 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Pre určenie sumy výsluhového dôchodku bola menovanému zhodnotená doba výkonu základnej vojenskej služby od 1. septembra 1965 do 31. augusta 1967 a doba služobného pomeru od 15. septembra 1973 do 31. decembra 2002 v počte 31 rokov a 108 dní, maximum 30 rokov.

Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľovi bol na základe žiadosti spísanej dňa 8. augusta 2013 priznaný starobný dôchodok od 8. augusta 2010, pretože podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. splnil dôchodkový vek dovŕšením 55 rokov veku dňa 22. októbra 2002 a získal najmenej 25 rokov obdobia dôchodkového poistenia (vrátane služby). Pretože bol poberateľom dávky z osobitného systému sociálneho zabezpečenia Slovenskej republiky, ktorá od dovŕšenia dôchodkového veku podľa zákona č. 461/2003 Z. z. plní funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov v sume primeranej dobe trvania služobného pomeru, a na určenie starobného dôchodku podľa zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov mu do doby zamestnania bola započítaná doba služby a osobné vymeriavacie základy už zohľadnené v dávke z osobitného systému sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov, suma starobného dôchodku sa znížila podľa článku 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach, vyhláseného v Zbierke zákonov pod č. 416/1991 Zb. o sumu starobného dôchodku zodpovedajúcu zamestnaniu, ktorým je doba služby zhodnotená na určenie sumy výsluhového dôchodku za celé roky.

Suma starobného dôchodku bola zvýšená rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 24. apríla 2015 za obdobie dôchodkového poistenia získané počas poberania starobného dôchodku alebo jeho časti od 1. januára 2015 na základe preukázaných vymeriavacích základov v období počas oberania starobného dôchodku od 1. augusta 2013 do 31. decembra 2013 a od 2. januára 2014 do 31. decembra 2014.

Navrhovateľ sa s priznanou sumou starobného dôchodku právoplatným rozhodnutím zo 14. februára 2014 nestotožnil a podanou novou žiadosťou doručenou odporkyni 9. Septembra 2014 požiadal odporkyňu o zvýšenie starobného dôchodku. Namietal, že odporkyňa nepostupovala pri posúdení jeho nároku na starobný dôchodok správne, namieta výšku starobného dôchodku, poukazuje na neoprávnené zníženie sumy starobného dôchodku a nesprávne použitie čl. 33 Dohovoru.

Úlohou krajského súdu bolo podľa tretej hlavy piatej časti OSP preskúmať neprávoplatné rozhodnutie odporkyne, ktorým bola zamietnutá žiadosť o zvýšenie starobného dôchodku.

Podľa § 21 ods. 3 zák. č. 100/1988 Zb. profesionálnemu vojakovi sa do doby zamestnania potrebnej na nárok na starobný dôchodok nezapočítava profesionálna služba, ak túto službu vykonával v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok alebo ak policajtovi, profesionálnemu vojakovi a vojakovi prípravnej služby bol priznaný invalidný výsluhový dôchodok.

Podľa článku 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

Podľa článku 154c Ústavy Slovenskej republiky v znení účinnom od 1. júla 2001 medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

O nároku navrhovateľa na starobný dôchodok zo všeobecného systému sociálneho zabezpečenia (posietenia) bolo v roku 2014 rozhodnuté na základe Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (č. 128) Československou socialistickou republikou ratifikovaný 11. januára 1990 len pokiaľ ide o časť III a v Zbierke zákonov bol vyhlásený pod č. 416/1991 Zb.

Podľa článku 2 Dohovoru každý členský štát, pre ktorý je v platnosti tento Dohovor, bude vykonávať:

- a) časť I,
- b) aspoň jednu z častí II, III a IV,
- c) príslušné ustanovenia častí V a VI a
- d) časť VII.

Časť III Dohovoru č. 128 sa týka starobných dôchodkov (čl. 14 až 19).

V zmysle článkov 17 a 19 Dohovoru starobné dávky musia byť poskytované po celú dobu sociálnej udalosti. Krytou sociálnou udalosťou vo vzťahu k starobnému dôchodku je podľa Dohovoru prežitie ustanoveného veku.

Podľa článku 30 Dohovoru vnútroštátne zákonodarstvo zabezpečí za predpísaných podmienok zachovanie nadobúdaných práv na príspevkové invalidné, starobné a pozostalostné dôchodky.

Z článku 19 Dohovoru priamo vyplýva nárok na zachovanie starobného dôchodku po celú dobu sociálnej udalosti, teda počas celého života po prežití ustanoveného veku. Dohovor č. 128 má preto charakter medzinárodnej zmluvy, ktorá priamo zakladá právo fyzických osôb na zachovanie nároku na starobný dôchodok, a teda na jeho vykonanie nebolo potrebné prijať osobitný zákon. Príslušné ustanovenia Dohovoru majú prednosť pred zákonom o sociálnom zabezpečení a sú priamo záväzné aj pre odporkyňu. Ustanovenie § 173i ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení je preto potrebné vykladať v kontexte s Dohovorom.

Podľa článku 33 ods. 2 Dohovoru ak má alebo ak by mala inak chránená osoba nárok na dávku ustanovenú v tomto Dohovore a ak dostáva inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť, s výnimkou rodinných prídavkov, môžu sa dávky podľa tohto Dohovoru krátiť alebo zastaviť za určených podmienok a v určenom rozsahu za podmienky, že časť dávok, ktorá sa kráti alebo je zastavená, nepresahuje druhú dávku.

Z článku 33 ods. 2 Dohovoru vyplýva aj podľa názoru odvolacieho súdu, že v prípade súbehu nárokov na starobný dôchodok tak zo všeobecného, ako aj osobitného systému sociálneho zabezpečenia je v zmysle Dohovoru možné starobný dôchodok zo všeobecného systému iba krátiť a nemožno ho odňať,

pokiaľ starobný dôchodok z osobitného systému svojou výškou neprevyšuje výšku starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho zabezpečenia.

Treba poznamenať, že aj keď výsluhový dôchodok má po dovŕšení dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení „charakter starobného dôchodku“, zákonodarca sa jeho priamemu označeniu za starobný dôchodok vyhol. Zo zákona č. 328/2002 Z.z. priamo nevyplýva, že výsluhový dôchodok je dávkou poskytovanou za prežitie určitého veku, t.j. za tú istú sociálnu udalosť (článok 19 Dohovoru), za ktorú je poskytovaný starobný dôchodok zo všeobecného systému dôchodkového zabezpečenia.

Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení ani zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení nevyplýva, že by nárok na výsluhový dôchodok a nárok na starobný dôchodok podmieňovali tie isté sociálne udalosti.

Odvolací súd preto zhodne ako krajský súd, dospel k názoru, že pri posudzovaní spornej doby v danom prípade treba vychádzať zo všeobecnej zásady, že ak niektoré obdobie poistenia v osobitnom systéme boli zhodnotené pre výšku dôchodku z osobitného systému, potom toto obdobie nemôže byť zhodnotené vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia. Uvedený výklad je podľa názoru odvolacieho súdu konformný s čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Vzhľadom na skutočnosť, že navrhovateľovi bol od 1. januára 2003 priznaný a vyplácaný výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z. z., ktorý po dovŕšení dôchodkového veku 62 rokov pre vznik nároku na starobný dôchodok zo všeobecného systému dôchodkového zabezpečenia (poistenia) má charakter dávky v starobe, je potrebné postupovať v súlade s článkom 33 Dohovoru č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach vyhláseného v Zbierke zákonov pod č. 416/1991 Zb.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rovnako ako súd prvého stupňa dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne je v súlade so zákonom, a preto rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá v spojení s § 246c ods. 1, § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správne potvrdil.

Podľa § 250k ods. 1 veta prvá O.s.p. ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania.

O trovách konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 246c ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že neúspešnému navrhovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia nepriznal.

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.